

Elektronické informační zdroje pro studenty KISK

Ústřední knihovna FF MU

<http://knihovna.phil.muni.cz>

Duben 2017

Co nás čeká

- Co jsou EIZ
 - definice, druhy
 - obecné zásady vyhledávání v EIZ
 - volně dostupné zdroje x licencované zdroje
- EIZ pro MU
 - Portál EIZ MU
 - služby pro efektivní vyhledávání EIZ MU: EBSCO Discovery Service, Full Text Finder
 - příklady multioborových databází
 - příklady oborových databází
 - příklady databází e-knih
- Volně dostupné EIZ - elektronické katalogy knihoven
 - oborové brány, portály
 - digitální knihovny
 - ...
- Další zdroje informací pro obor
- Citování, citační etika, styly a metody citování

Na začátek trochu teorie...

- **Elektronické informační zdroje** jsou informační zdroje, které jsou uchovávány v elektronické podobě a jsou dostupné v prostředí počítačových sítí nebo prostřednictvím jiných technologií distribuce digitálních dat (např. na discích CD-ROM, DVD).

[definice dle [TDKIV](#)]

- Liší se tématikou, typem, rozhraním - většinou však všechny nabízejí podobné možnosti a způsoby vyhledávání:
prohlížení - listování, rejstříky, indexy;
vyhledávání - jednoduché vyhledávání, pokročilé vyhledávání.

Druhy EIZ

Z hlediska typů:

- **elektronické katalogy knihoven**
- **profesionální informační databáze** (od předních vydavatelů, e-časopisy, e-knihy...)
- oborové portály
- digitální knihovny
- další informační zdroje na internetu

Z hlediska původnosti dokumentů:

- **primární** (plnotextové - časopisy, knihy, encyklopedie...)
- **sekundární** (bibliografické, abstraktové, citační db...)
- terciální (databáze databází, soupisy...)

Z hlediska tématického a oborového:

- **multioborové**
- **specializované** - zdroje oborově zaměřené

Z hlediska dostupnosti:

- volně dostupné (veřejně přístupné)
- **licencované** (profesionální informační databáze, přístupné na základě licenčních smluv)

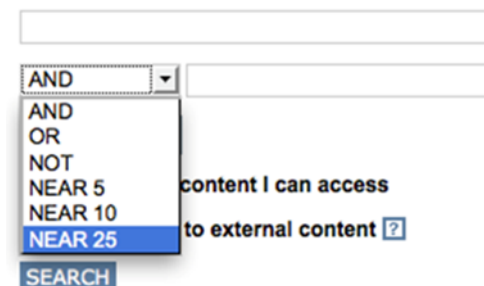
Obecné zásady při vyhledávání v EIZ

- **Definování tématu** - klíčová slova, synonyma, vztahy mezi nimi (podrobněji na lekci [Jak si vybrat téma práce a najít k němu vhodné zdroje](#)).
- **Volba vhodného zdroje** - dle oboru, typu dokumentu... (⇒ *Co chci hledat? články, knihy, fakta; v čj, aj, ...*).
- Nastudování **nápovědy**, FAQ, ukázky vyhledávání, tutoriály...
- Využít různé vyhledávací **funkce systému** - rejstříky x jednoduché či pokročilé vyhledávání...
- **Formulace rešeršního dotazu** - nezadávat např. „stop“ slova; využít booleovské/logické operátory, proximitní operátory, vyhledávání frází aj.
- **Zvolit kritéria** a omezení pro vyhledávání (*časové, jazykové, geografické omezení, podle druhu dokumentu, fulltext, výběr dílčí báze/katalogu atd.*).
- Při větším množství nalezených informací dotaz více **zpřesnit**, při nedostatku nalezených informací dotaz **zobecnit**.
- **Využít personalizované funkce systému** - většinou po přihlášení; možnost ukládání výsledků, odesílání e-mailem, alert, sdílení atp.
- Podrobněji na lekci [Vyhledávání literatury k diplomové práci a správa citací](#).

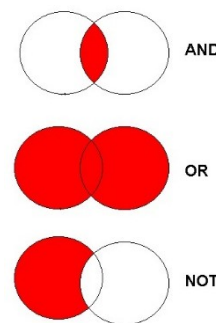

Operátory a zástupné znaky pro tvorbu rešeršního dotazu

- **Booleovské (logické) operátory**
 - *definují vazby mezi vyhledávacími výrazy (zúžení / rozšíření dotazu)*
 - AND** - (+ nebo &) současný výskyt obou vyhledávacích termínů, zužuje dotaz
např.: *education AND children*
 - OR** - alespoň jeden z vyhledávacích termínů, rozšiřuje dotaz např.: *education OR learning*
 - NOT** - vylučuje dokumenty obsahující zadaný termín např.: *education AND adult NOT children*
Složitější dotazy: *adult AND (education OR learning OR teaching)*
- **Proximitní operátory (distanční, vzdálenostní, poziční operátory)**
 - *určují vzájemnou vzdálenost a pořadí vyhledávacích výrazů*
 - NEAR** - urč. vzdálenost výrazů od sebe nezávisle na pořadí (počet slov, většinou do 10)
 - ADJ** (adjacent) - sousedící výrazy, nezávisle na pořadí
 - WITH**

Pozn. Operátory se mohou v různých databázích lišit, můžete se setkat např. s operátory %n (= s číslem), !n (Aleph); WITHIN, BEFORE, AFTER, FOLLOWED BY...; v některých databázích je u operátorů vzdálenost výrazů nastavena a nemůžete si ji volit.
- **Fráze “ ”** - řetězec slov, které se v bibliografickém záznamu či textu dokumentu musí vyskytovat v přesném tvaru a pořadí vedle sebe
- **Truncation *** - krácení na slovní kořen (*psycholog**)
- **Wild cards ? *** - zástupné znaky (*filo?ofie*)

Volně dostupné zdroje na internetu „vs.“ licencované informační zdroje

Odborné (profesionální) informační zdroje:

- jistota **kvality informací** (odborné recenzované zdroje, významní nakladatelé),
- **přidaná hodnota** od informačních specialistů (anotace, klíčová slova...),
- **lepší vyhledávací možnosti** ⇒ přesnější výsledky vyhledávání,
- snaha producentů databází o **přívětivé uživatelské rozhraní** (GUI), intuitivní vyhledávání, **personalizované funkce** pro pohodlnější práci se zdroji (*osobní konta, překlady, alerty (avíza), tagování, sdílení, generování citací atd.*),
- možnost využít EIZ v rámci instituce (MU), jinak drahý přístup,
- **nadstavbové funkce** k EIZ - souběžné vyhledávání ve více zdrojích, nalezení plného textu v jiné databázi,
- možnost využít pomoci referenčních knihovníků (informační vzdělávání, individuální konzultace).

Volně dostupné zdroje na internetu

- Mnoho kvalitních, ale i mnoho „nedůvěryhodných“ informací ⇨ potřeba ověřovat, posuzovat, hodnotit (*kdo text publikoval, kdy, kde, jazyk, reference, citovaná literatura, aktualizace apod.*).

Možno využít např.:

- Google Scholar - prohledávání vědeckých informací (vědecké články, technické zprávy...),
- **Digitální knihovny a otevřené archivy** - většinou vytvářené univerzitami, národními knihovnami; plné texty diplomových a disertačních prací, publikační činnost vyučujících... (např. <https://www.openaire.eu/>),
- **Odborné časopisy s otevřeným přístupem** (<https://doaj.org/>),
- **Oborové portály** aj.

Elektronické informační zdroje MU

Elektronické informační zdroje MU

Licencované odborné databáze nakupované pro zaměstnance a studenty MU:

- bibliografické/abstraktové (informace o existenci dokumentu, může být připojen abstrakt)
- fulltextové (plné texty odborných článků, knih, disertací apod.)
- citační, faktografické...

Přístup přes:

- portál EIZ MU <http://ezdroje.muni.cz>
- web knihovny <http://knihovna.phil.muni.cz>
⇒ *Katalogy a databáze* ⇒ *Elektronické informační zdroje* ⇒ *EIZ MU*
- vzdálený přístup pro studenty a vyučující MU

Služby portálu EIZ MU

- [seznam databází MU](#)
- [zdroje podle oborů](#)
- [info](#) o zkušebních přístupech a novinkách
- nastavení [vzdáleného přístupu](#)
- přístup na [EBSCO Discovery Service](#)

EBSCO Discovery Service

- umožňuje jedním dotazem současně prohledávat různé databáze dostupné pro MU - <http://discovery.muni.cz>
- pro přístup k plným textům je nutné být připojen do celouniverzitní počítačové sítě MU (počítače na MU, [vzdálený přístup](#))

Prohledat **Discovery Service Masarykovy univerzity**

Zadejte klíčová slova

Klíčové slovo Titul Autor

[Možnosti hledání](#) | [Základní vyhledávání](#) | [Rozšířené vyhledávání](#) | [Historie hledání](#)

Full Text Finder- hledání plných textů

Služba **Full Text Finder** slouží k propojení bibliografických a abstraktových databází s **plnými texty článků a knih** dostupných pro MU, online katalogem MU či webovými službami (Google Scholar).

Najdete pod ikonou: nebo **Full Text Finder**

Multioborové databáze MU

Příklady:

- [ProQuest Central](#)
- [EBSCO](#)
- [SpringerLINK](#)
- [ScienceDirect](#)
- [Wiley Online Library - Journals](#)
- [JSTOR](#)
- [Taylor & Francis Online](#)
- [Oxford Journals - Humanities](#)

Databáze MU pro informační studia a knihovnictví

Library & Information Science Source - plnotextová a bibliografická databáze z oblasti knihovnictví a informační vědy.

LISTA - Library, Information Science & Technology Abstracts - abstraktová databáze z oblasti knihovní a informační vědy.

E-knihy pro MU

- EBSCO eBooks
- ebrary Perpetual Titles
- GALE e-books
- Wiley e-books
- Books in JSTOR
- eReading

Databáze médií (noviny, časopisy)

Anopress - Monitoring on-line - aktuální
fulltextové informace z českých médií.

PressReader - plné texty více než 5000 zahraničních
deníků a populárně naučných časopisů v 60 jazycích ze
100 zemích světa.

Volně dostupné zdroje různé typy

Elektronické katalogy knihoven

- Souborný katalog = knihovní katalog obsahující částečně nebo v úplnosti záznamy dokumentů více než jedné knihovny nebo informační instituce. [definice dle [TDKIV](#)]
- Existují souborné katalogy [národní](#), [mezinárodní](#), [institucionální](#), [oborové](#), pro určitý typ dokumentů, např. [seriály](#)...

Souborné katalogy:

- [Souborný katalog ČR](#)
- [Souborný katalog MU](#) - součástí je i katalog ÚK FF MU
- [SKAT](#) (Souborný katalog odborné literatury veřejných knihoven)

Elektronický katalog jedné knihovny

- Katalog MZK <http://aleph.mzk.cz>

Oborové katalogy

- [Databáze knihovnické literatury KKL](#)

Zahraniční (souborné) katalogy

- [Karlsruher Virtueller Katalog](#)
- [Worldcat](#)

Elektronické katalogy knihoven

Naskenované lístkové katalogy - starší fondy dosud nevložené do elektronických online katalogů.

Např. ÚK FF MU

MZK

NK ČR

Oborové brány, portály, rozcestníky

Jednotná informační brána - <http://www.jib.cz/> (vyhledávání bibliografických záznamů českých i zahraničních knih, časopisů, článků...)

- Oborová brána KIV <http://kiv.nkp.cz/>

Zahraniční oborové brány - **subject gateways** (v rámci univerzit, knihoven, institucí).

V ČR např. jako doporučené odkazy apod.

[Portály v informační vědě a knihovnictví](#)

Digitální knihovny a repozitáře

Příklady multioborových digitálních knihoven:

- Europeana <http://www.europeana.eu>
- Internet Archive <http://www.archive.org>
- Project Gutenberg <http://www.gutenberg.org>

- Manuscriptorium <http://www.manuscriptorium.com>
- Digitální knihovna systému Kramerius <http://www.digitalniknihovna.cz> (NK, MZK, AV ČR...)

Repozitáře:

- Networked Digital Library of Theses and Dissertations (NDLTD) <http://www.ndltd.org>
- The Directory of Open Access Repositories <http://www.openoar.org/>
- dissonline.de <http://www.dissonline.de/index.htm>

E-časopisy, vyhledávání článků mimo licencované zdroje MU

Multioborové:

- [Digitalizovaný archív časopisů v ČR](#) - volně přístupný archív zdigitalizovaných českých novin a časopisů (aktuálně od začátku vydávání do konce roku 1989), provozovaný Ústavem pro českou literaturu AV ČR.
- [Elektronische Zeitschriftenbibliothek](#) (Elektronická knihovna časopisů) - kromě informací o titulech časopisů dostupných pro zúčastněné instituce v rámci jejich zakoupených EIZ obsahuje i záznamy volně dostupných časopisů; třídění abecedně, dle oborů + vyhledávání.
- [DOAJ](#) - adresář časopisů s otevřeným přístupem (Open Access).

Citační etika, citování

Proč citovat...

- Autorský zákon/publikační/citační etika
- Poskytnout dostatek údajů k tomu, aby byl kdokoli schopen nalézt dokument, z něhož autor čerpal
 - návaznost na předchozí poznání,
 - získání širšího kontextu dané tematiky.
- Prokázat, že se orientujete v daném oboru/problematicke.
- Vytváří se tzv. skryté bibliografie.

Citační styly

- **ISO 690** - tištěná norma prezenčně v ÚK FF MU

Interpretace <http://citace.com/soubory/csniso690-interpretace.pdf>

- publikace KUK a ÚK PŘF MU [Metodika tvorby citací](#)
- zjistit si zvyklosti citování dané katedry/ústavu/pracoviště
- [APA Style](#) (American Psychological Association) - často se používá v psychologii, pedagogice a dalších společenských vědách
- některé databáze (EBSCO, ProQuest...) umožňují generování citací článků do různých citačních stylů, export do citačních manažerů apod.

Citační manažery

- Umožňují spravovat bibliografické citace dokumentů (ale také vlastní myšlenky), vytvářet jejich strukturované seznamy, popř. propojovat tyto seznamy přímo s plnými texty, sdílet citace a dokumenty s jinými uživateli.
- Efektivní je začít využívat cit. manažery na začátku psaní závěrečné práce - sběr a organizace zdrojů.
- Vždy používat „selský rozum“, nepřejímat citace automaticky ;).

Příklady:

- [Citace Pro](http://citace.com) (citace.com) - volně dostupný (generátor) nebo přihlášení přes MU(manažer); umožňuje správu citací (ukládání, třídění do složek, sdílení s dalšími uživateli, propojení s katalogem MU a databázemi...
- [EndNote](#) - licencovaný, propojeno s databází Web of Science
- [Zotero](#) - volně dostupný, registrace; různé styly, i ISO 690

Příklad citace tištěné knihy

Tvůrce. *Název: podnázev.* Vydání. Vedlejší tvůrce. Místo vydání: Nakladatel, rok vydání. Rozsah díla. Edice. Poznámky. ISBN.

KLODOVÁ, Lenka, Karolína
KOHOUTKOVÁ, Barbora PONEŠOVÁ a
Jan FORETNÍK.

*Prostorový akt: jevy a tělesnost v prostoru
jako pojítka mezi umělci a architekty.*

Vydání první. Brno: Fakulta výtvarných
umění Vysokého učení technického v
Brně, 2015. ISBN 978-80-214-5303-6.

Příklad citace článku v elektronickém časopisu

Tvůrce článku. Název: podnázev článku. Vedlejší tvůrce. Název: *podnázev zdrojového dokumentu (seriálu)* [online]. Vydání. Lokace ve zdrojovém dokumentu (Rok, ročník, číslo, rozsah stran). [cit. RRRR-MM-DD]. ISSN. Dostupné z: URL

ROTH, MARTY.
Advertising/Pornography/Art: The French Drink Poster. *Journal of Popular Culture* [online]. 2015, **48**(5), 921-947 [cit. 2016-11-02]. ISSN 00223840. Dostupné z: <http://ezproxy.muni.cz/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,cookie,uid&db=s3h&AN=110404951&lang=cs&site=eds-live&scope=site>.

<p>Podrobný záznam</p> <p>Full Text Finder</p> <p>Plný text HTML</p> <p>Plný text PDF (1.4MB)</p> <p>citace PRO Uložit do Citace PRO (Import to Citace PRO)</p> <p>Související informace</p> <p>Hledat podobné výsledky pomocí vyhledávání SmartText.</p>	<p>Advertising/Pornography/Art: The French Drink Poster.</p> <p>Autoři: ROTH, MARTY</p> <p>Zdroj: Journal of Popular Culture Oct2015, Vol. 48 Issue 5, p921 27p.</p> <p>Jazyk: English</p> <p>Tematické termíny: *ADVERTISING *ALCOHOLIC beverages HISTORY POSTERS -- Social aspects FRANCE CHERET, Jules, 1836-1932 PORNOGRAPHY in popular culture -- History WINE ART -- France -- History WOMEN in art -- History</p> <p>Abstrakt: The article discusses the historical and social aspects of advertising, pornography, and art in relation to French posters and Alphonse Mucha is examined, along with the concept of gaiety in commerce and advertising. The history of French</p> <p>ISSN: 00223840</p> <p>Informace o dokumentu: Publication Type: Article Update Code: 20151019</p> <p>Systémové číslo: 110404951</p> <p>Databáze: SPORTDiscus with Full Text</p> <p>Logo vydavatele: WILEY Blackwell</p>
---	---

Metody citování (způsoby odkazování v textu)

- citování pomocí prvního údaje v bibliografickém záznamu (jména) a data vydání (tzv. Harvardský systém)
- citování pomocí číselných odkazů
- citování pomocí průběžných poznámek

Zvolit a zachovávat jednotný styl a metodu citování po celou práci.

Děkuji za pozornost

Mgr. Eva Jandová
jandova@phil.muni.cz

referenční služby
reference@phil.muni.cz
<http://www.facebook.com/knihovnaffmu>

Ústřední knihovna FF MU
<http://knihovna.phil.muni.cz>

Nezapomeňte na dotazník 😊
Děkujeme!

